

Створення компаній в рамках Європейського Союзу відповідно до нових законодавчих вимог

Ольга Калініна

У статті розглядається процес утворення компаній за правом Європейського Союзу. Аналізується нове чинне законодавство ЄС щодо правового регулювання даного питання, висвітлюються вимоги та правові умови для створення компаній на всій території ЄС. У статті розглядаються запропоновані загальні рамки та умови для створення господарських товариств, акціонерних товариств, філій компаній, створених у державах-членах, а також товариств з одним учасником разом з аналізом деяких нещодавніх пропозицій Європейського Союзу в галузі корпоративного права.

The article deals with the process of formation of the companies under the European Union law. Analyzes new EU legislation regulated this issue, highlights the requirements and legal conditions for the establishment of companies throughout the EU. The article considers the proposed general framework and conditions for the creation of business partnerships, public limited liability companies, branches opened in a Member State as well as single-member private limited liability companies together with an analysis of some recent proposals of the European Union in the field of corporate law.

Постановка проблеми. Наявність чіткого та зрозумілого законодавства має важливе значення для створення та діяльності компаній та фірм в рамках внутрішнього ринку ЄС. Вплив корпоративних директив, якими регулюється створення компаній в межах Європейського Союзу, позитивно відбився на гармонізації даної сфери на території всіх країн-членів. Тим не менш, триваюча розбіжність між правовими системами, відбивається в нездатності держав-членів досягти згоди по ряду ключових умов, які вимагаються від новоутворених компаній, що, в свою чергу, ускладнює процеси заснування.

Законодавство, що стосується створення компаній, було розробленим порівняно давно і згодом почало не відповідати сучасним економічним вимогам внутрішнього ринку. Корпоративно-правові директиви ЄС, що регулюють питання утворення різних видів компаній, протягом всього часу своєї дії постійно вдосконалювалися та зазнавали змін, поправки до них вносилися неодноразово. На даний час ключові директиви щодо цього питання замінені новими директивами з урахуванням усіх змін та пропозицій.

Аналіз досліджень та публікацій. Аналіз процесу створення компаній в корпоративному законодавстві Європейського Союзу проводиться в наукових роботах закордонних авторів: Н. Бурне, К. Кроз та інших. Серед українських і російських вчених питання гармонізації права компаній Європейського Союзу в своїх наукових дослідженнях висвітлювали В.І. Муравйов, О.Р. Кібенко, І.А. Березовська, О.О. Дубовицька.

Слід зазначити, що недостатньо уваги приділено аналізу сучасному законодавству, що регулює процес створення компаній в межах Європейського Союзу та формуванню подальших напрямків для гармонізації в даній сфері.

Мета статті полягає в аналізі корпоративного права Європейського Союзу, яким регулюються процеси створення компаній, основних вимог, що висуваються для новостворених компаній, а також шляхів та напрямків її реалізації.

Виклад основного матеріалу. Перша корпоративна директива 2009/101/ЄС про координацію гарантій, які вимагаються в державах-членах від господарських товариств у значенні другого абзацу статті 48 Договору про функціонування ЄС [1] для захисту інтересів їх учасників та третіх осіб, з метою зробити ці гарантії екві-

УДК 341.461:061.1ЄС

КАЛІНІНА Ольга Миколаївна,

аспірант кафедри порівняльного та європейського права
Інституту міжнародних відносин Київського національного університету
імені Тараса Шевченка.

© О. Калініна, 2013

валентними [2], або, як її коротко називають, Директива про гласність, замінила собою Директиву (68/151/ЕЕС) [3], що була прийнята у 1968 році, коли до складу ЄС входило лише шість держав-членів [4, с. 105]. Вона стала першим актом в галузі приватного права в цілому, якщо не рахувати акти зі сфери конкурентного права, що були прийняті до цього. Приймаючи рішення про заміну Директиви 1968 року Директивою 2009 року, Рада наголосила на тому, що протягом тривалого часу свого існування Директива 1968 року була істотно змінена кілька разів, та в інтересах ясності та раціональності вона має бути представлена в новій редакції [2].

Дія Директиви розповсюджувалась тільки на господарські товариства (акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, командитні товариства на акціях). З преамбули даної Директиви випливає першочергова необхідність гармонізації для таких компаній, оскільки саме їх діяльність часто виходить за межі однієї країни-члена. Проте О.О. Дубовицька зазначає, що справжній мотив полягав в тому, що правове регулювання господарських товариств в державах ЄС схожий, тому регулювання саме в цій сфері мало супроводжуватися меншим опором з боку країн-членів [4, с. 105].

Першою Директивою регулюються наступні три кола питань:

- правила про публікацію товариством визначеної інформації та про юридичну силу такого опублікування для третіх сторін;
- дійсність зобов'язань товариства;
- недійсність товариства [5, с. 33].

Директиви про гласність містить зобов'язання для господарських товариств опубліковувати певні документи та відомості.

Держави-члени повинні вживати всі необхідні заходи для того, щоб обов'язкове оприлюднення інформації про товариства поширювалося, як мінімум, на наступні акти та відомості:

- а) установчий акт і статут, якщо він міститься в окремому акті;
- б) зміни актів, згаданих у пункті «а», в тому числі продовження терміну існування товариства;
- в) повний текст зміненого акту в його останній редакції (після кожної зміни установчого акта або статуту);
- г) призначення, припинення функцій, а також дані щодо осіб, які в якості органу, передбаченого в законному порядку, або в якості членів подібного органу:
  - уповноважені створювати зобов'язання для товариства перед третіми особами і представляти його в суді,
  - беруть участь в управлінні товариством, спостереженні або контролі за його діяльністю;
- г) не рідше одного разу на рік – розмір підписного капіталу, якщо установчий акт або статут передбачають наявність дозволеного капіталу, крім випадків, коли будь-яке збільшення підписного капіталу вимагає зміни статуту;
- д) бухгалтерські документи за кожен фінансовий рік, опублікування яких є обов'язковим;
- е) будь-яке переміщення місця знаходження товариства;
- є) розпуск товариства;
- ж) судові рішення про визнання товариства нікчемним;
- з) призначення і дані про особи ліквідаторів, а також їх відповідні повноваження, якщо тільки ці повноваження прямо і виключно не випливають із закону або статуту;
- і) завершення ліквідації та виключення з реєстру в державі-члені, де таке виключення породжує юридичні наслідки [2].

З вищенаведеного зрозуміло, що стосовно створення компаній, то таке зобов'язання розповсюджується, в першу чергу, на засновницький договір і статут товариства, статутний капітал. Також публікації підлягають баланс та рахунок прибутків та збитків за кожен фінансовий рік, перенесення місцезнаходження компанії, будь-яке судові рішення про недійсність товариства та інформацію про припинення й ліквідацію. Стосовно осіб, які уповноважені представляти товариство, необхідно зазначати [4, с. 106], чи можуть вони представляти його одноособово або тільки разом [2].

Відповідно до п. 1 ст. 3 Директиви на кожну компанію в національному реєстрі заводиться справа. Всі документи та відомості, що підлягають опублікуванню, заносяться до справи або реєструються в реєстрі, причому з 2007 року це здійснюється в електронній формі. Надавати такі відомості та документи компанії можуть як в електронній, так і в паперовій формі, якщо держава-член не встановлює зобов'язання надавати їх лише в електронній формі [2]. Після цього здійснюється публікація у визначеному країною-членом офіційному виданні, яке також може бути й електронним, згідно ст. 3 Першої Директиви. Додаткова публікація в паперових виданнях викликає зайві витрати, тому, за умови існування електронного реєстра, що забезпечує легкий доступ до інформації, паперові видання в країнах-членах варто поступово скасувати.

Окрім цього, товариство має вказувати в діловій кореспонденції свою організаційно-правову форму, місце знаходження, реєстр, в якому воно зареєстроване, а також власний реєстраційний номер [6, с. 91-92].

У Директиву про гласність були включені, перш за все, положення, що стосуються контролю за створенням компанії. Такий контроль покликаний забезпечити дотримання норм національного законодавства під час створення компанії і попередити при цьому її недійсність. У зв'язку з цим ст. 11 Директиви встановлює, що в державах-членах, в яких відсутній попередній адміністративний або судовий контроль за створенням компанії, засновницький договір і статут компанії, а також зміни, що до них вносяться, підлягають нотаріальному посвідченню [2]. Недотримання формальностей попереднього контролю або відсутність нотаріального посвідчення може слугувати підставою недійсності товариства. По інших питаннях Директива залишає питання контролю за створенням товариства за національним законотворцем.

Метою Директиви було скоротити до мінімуму кількість підстав недійсності та захистити третіх осіб від несприятливих наслідків недійсності компанії [7, с. 79-80]. Спочатку планувалося зазначити тільки дві підстави недійсності (відсутність засновницького договору і суперечність мети діяльності компанії закону або публічному порядку), проте в остаточній редакції директиви кількість таких підстав було збільшено до шести.

Наданий у ст. 12 Директиви перелік таких підстав являє собою компроміс між формальними та договірними підставами недійсності. Згідно з формальними підставами компанія може бути визнана недійсною, якщо:

1. відсутній засновницький акт або не дотримані вимоги щодо попереднього контролю за створенням компанії, встановлені державою;
2. в засновницькому договорі чи статуті не вказані фірмове найменування, внески, розмір статутного капіталу або предмет діяльності компанії [2].

Дані дві формальні підстави доповнюються чотирма матеріальними:

1. фактичний предмет діяльності компанії є протизаконним чи порушує публічний порядок;
2. не дотримані національні норми про внесення мінімальних внесків до статутного капіталу компанії;
3. всі засновники компанії були недієздатними;
4. попри національні норми, компанія була створена менш ніж двома засновниками [4, с. 120-121].

Перелік підстав недійсності, наданий в ст. 12, є вичерпним, тобто компанія може визнаватися недійсною лише у випадках, зазначених в даній статті. В інших випадках компанії за жодних підстав не можуть бути оголошені нікчемними, недійсними або неіснуючими. Таким чином, перелік обставин недійсності може бути лише скорочено, проте не розширено державами-членами.

Така підстава недійсності компанії, як суперечність фактичного предмету діяльності компанії закону чи публічному порядку тлумачиться Судом ЄС в справі *Marleasing* [8]. Термін «фактичний предмет діяльності» в європейських правових документах тлумачився по-різному. Суд з усіх можливих варіантів тлумачень обрав саме вузьке, відповідно до якого «фактичний предмет діяльності» розуміється виключно як предмет діяльності, вказаний в засновницьких документах. Суд пояснив свій вибір тим, що в інтересах стабільності обороту та кредиторів підстави недійсності згідно ст. 12 Першої Директиви мають бути розтлумачені у вузькому розумінні [4, с. 121]. В зарубіжній доктрині таке рішення Суду ЄС викликало багато критики. Зазначалося, що при такому тлумаченні компанія може бути визнана недійсною, тільки якщо її засновники були настільки некомпетентними і вказали в засновницьких документах в якості предмету діяльності протизаконну діяльність [8]. Оскільки такі випадки скоріше є виключеннями, то дана підстава недійсності по суті втрачає яку-небудь практичну значимість. Натомість критики пропонують більш широке тлумачення, згідно якого компанія є недійсною в разі, коли в установчих документах вказаний законний предмет діяльності, проте сама вона з самого початку здійснює протизаконну або таку, що порушує публічний порядок, діяльність. Проте національні суди країн-членів зобов'язані дотримуватися тлумачення, яке Суд Європейського Союзу дав у рішенні по справі *Marleasing*.

Така підстава, як недієздатність всіх засновників товариства, була включена до Директиви за пропозицією Економічного та соціального комітету. Це єдина підстава, що базується на нормах зобов'язального права. Після прийняття Дванадцятої Директиви ЄС, яка дозволила створювати товариства з обмеженою відповідальністю однією особою, така підстава недійсності зберігає значення лише для акціонерних товариств, якщо за національним законодавством не передбачено створення акціонерних товариств однією особою [9, с. 180-181].

Згідно Першої Директиви компанія може бути визнана недійсною лише за рішенням суду [10, с. 66]. Таке рішення підлягає опублікуванню, в результаті чого набуває юридичної сили для третіх осіб. Останні можуть оскаржити таке рішення протягом шести місяців після його опублікування.

Недійсність тягне за собою припинення діяльності компанії, зокрема її ліквідацію (п. 2 ст. 13). Таким чином, недійсність розповсюджується лише на майбутній час [5, с. 41-42]. Недійсність сам по собі не впливає на дійсність будь-якого зобов'язання, взятого на себе компанією, перед третіми особами або зобов'язань третіх осіб перед компанією.

Документів та відомостей про компанію можуть бути подані в паперовому вигляді або в електронному вигляді, і зацікавлені сторони можуть отримати копію в будь-якій формі. Окрім того, що компанії мають право робити свої документи і розкривати відомості про себе мовою держави, де вони зареєстровані, вони також

можуть добровільно робити це й на інших мовах Союзу в цілях поліпшення транскордонного доступу до інформації про них.

13 червня 2012 року Європейський Парламент прийняв нову Директиву (2012/17/EU), спрямовану на створення системи для об'єднання комерційних реєстрів [11]. У директиві підкреслюється необхідність створення загального стандарту для сполучення бізнесових реєстрів.

Відповідно до висновку Ради з конкурентоспроможності від 25 травня 2010 року, європейські компанії все частіше ведуть бізнес за межами національних кордонів [12]. Таким чином, компанії все більше покладаються на останню актуальну інформацію про їх транскордонних ділових партнерів. Комерційні реєстри відіграють важливу роль в цьому відношенні, оскільки їх основні послуги складаються з реєстрації, розгляду, зберігання і доведення до загального відома інформації про компанію.

За допомогою нової Директиви 2012 року всі держави-члени ЄС беруть участь у забезпеченні електронної комунікації між бізнесовими реєстрами і передачі інформації для окремих користувачів у стандартній формі, за допомогою ідентичного змісту і сумісних технологій, в усіх країнах Європейського Союзу. Система взаємозв'язку реєстрів буде складатися з реєстрів держав-членів, центральної платформи, та одного чи кількох порталів доступу. Реєстри повинні зробити наступну інформацію, отримувану через взаємозв'язок, безкоштовною:

- відомості про найменування і правову форму компанії;
- інформацію щодо зареєстрованого офісу компанії і держави-члена, в якій він зареєстрований;
- реєстраційний номер компанії;
- а також відомості про припинення діяльності або неспроможність. [11].

У 1989 році була прийнята Одинадцята Директива (89/666/ЕЕС) про оприлюднення інформації щодо філій, створених у державі-члені деякими формами господарських товариств, які підпорядковуються праву іншої держави, яка стала доповненням до Першої Директиви [13]. Вона зобов'язала філіали іноземних компаній, що знаходяться на території ЄС, опубліковувати визначену в ній інформацію. Дана директива мала на меті дві цілі. З одного боку вона намагалася полегшити реалізацію свободи заснування: компанія, що бажає створити філію в іншій державі-члені, повинна мати можливість виходити з того, що їй доведеться здійснювати вимоги, порівнювані з тими, що діють в її власній країні [5, с. 42-43]. З іншого боку, метою директиви є захист осіб, які вступають у правовідносини з іноземною компанією через її філію.

Вільне переміщення передбачає, що компанія влаштовується в іншій державі для того, щоб здійснювати там господарську діяльність. Особа, яка вступає в ділові стосунки з іноземною компанією, має право перш за все знати, з якою компанією має справи. Для таких цілей необхідною є публікація засновницьких документів компанії та відомостей про неї, таких як відомості про капітал, про фінансову звітність, про припинення та ліквідацію. Діловим партнерам потрібно, окрім того, знати, з ким саме вони можуть вести справи, що викликає необхідність в інформації про осіб, які уповноважені представляти компанію. Відсутність опублікованої достовірної інформації здатна ускладнити заснування компаніями філій та представництв, а також переміщення компаній [4, с. 128].

Директива розповсюджується, в першу чергу, на філії, створені на території однієї з країн-членів компаніями, що підпорядковуються праву іншої країни-члена і підпадають під дію Директиви про гласність. Окрім того, Одинадцята директива містить спеціальні норми для філій компаній з третіх країн, якщо такі компанії мають організаційно-правову форму, прирівнювану до таких, що вказані в Першій Директиві. Таким чином, якщо компанія з третьої країни є господарським товариством, то її європейська філія буде підпадати під дію Одинадцятої директиви. З-під сфери дії даної директиви виключаються філії кредитних та фінансових організацій, а також страхових компаній [14, с. 327].

Відповідно до ст. 2 Директиви, до переліку відомостей, які підлягають опублікуванню при відкритті філій створених в Європейському Союзі компаній, включаються:

- адреса філії;
- сфера її діяльності;
- реєстр, де зареєстрована компанія, що відкрила філію, та її реєстраційний номер;
- фірмове найменування та організаційно-правова форма компанії та найменування філії, якщо воно відрізняється від найменування компанії;
- призначення, припинення повноважень, відомості про осіб, які мають право представляти компанію у відносинах з третіми особами та у судових розглядах (тут мається на увазі зазначення певного органу компанії, який створено відповідно до законів, чи членів будь-якого такого органу або вказуються постійні представники компанії, відповідальні за діяльність філії із зазначенням ступеня їх повноважень);
- відомості про ліквідацію компанії, призначення ліквідаторів, відомості про них та їх повноваження і припинення ліквідації;
- документи фінансової звітності компанії, що створила філію, які складені та перевірені згідно норм держави-члена, праву якої підпорядковується компанія;

- закриття філії [13].

Держава, на території якої знаходиться філія, може вимагати завірений переклад вказаних у статті 2 документів на іншу офіційну мову Європейського Союзу – як правило, на мову даної держави-члена (ст. 4). Планується пом'якшити дану вимогу і дозволити компаніям, що вже відкривали філії за кордоном, використовувати попередні завірені документи. Таке спрощення має полегшити процедуру відкриття філій та скоротити витрати, пов'язані з відкриттям нових філій однієї компанії.

На філії компанії з третіх країн покладаються більш широкі зобов'язання з публікації при відкритті їх на території держав-членів. Відповідно до ст. 8 Директиви вони мають публікувати наступні відомості:

- адреса філії;
- предмет діяльності філії;
- право держави, згідно якого здійснюється діяльність компанії;
- якщо це передбачено законом, реєстр, в якому компанія зареєстрована і її реєстраційний номер в цьому реєстрі;
- документи про створення компанії, її установчий договір і статут, якщо вони містяться в окремому документі, з усіма поправками до цих документів;
- організаційно-правова форма підприємства, його основне місце і об'єкт діяльності та, принаймні щорічно, сума статутного капіталу, якщо ці відомості не вказані в документах, зазначених вище;
- назва компанії і назва філії, якщо вона відрізняється від назви компанії;
- призначення, припинення повноважень, відомості про осіб, які мають право представляти компанію у відносинах з третіми особами і в ході судового розгляду;

Обсяг повноважень осіб, уповноважених представляти компанію, повинен бути зазначеним разом із відомостями чи можуть такі особи здійснювати їх поодиночі або повинні діяти спільно.

- ліквідація компанії і призначення ліквідатора, відомості про них та їх повноваження і припинення ліквідації;
- бухгалтерські документи відповідно до статті 7;
- закриття філії [13].

Що стосується фінансової звітності, то по суті достатньою є публікація документів фінансової звітності компанії, що створила філію, проте якщо вони не відповідають європейським стандартам, то держава-член може вимагати складення і опублікування документів фінансової звітності, що стосуються діяльності самої філії (ст. 9 директиви).

У 2012 році була прийнята Друга директива про координацію гарантій, які вимагаються в державах-членах від господарських товариств у значенні другого абзацу статті 54 Договору для захисту інтересів їх учасників та третіх осіб, з метою зробити ці гарантії еквівалентними стосовно заснування акціонерних товариств, а також підтримці і змінам їх капіталу [15]. Дана Директива змінила існуючу до того Директиву 77/91/ЕЕС [16], яка з самого початку свого прийняття отримала назву Директиви про капітал. Директива поширювалася тільки на акціонерні товариства, акції яких знаходяться у вільному обігу.

Після неодноразової модернізації Друга Директива полегшила процедуру збільшення капіталу шляхом майнових внесків, придбання власних акцій та надання третім особам фінансової підтримки під час придбання акцій, а також гармонізувала певні норми про захист кредиторів при зменшенні капіталу [14, с. 183].

Відповідно до статті 2 Другої директиви, статут або установчий акт товариства мають містити, як мінімум, такі відомості:

- а) форма і найменування товариства;
- б) предмет діяльності товариства;
- в) - якщо товариство не має дозволеного капіталу: розмір підписного капіталу,
- якщо товариство має дозволений капітал: розмір останнього і розмір капіталу, підписаного на момент заснування товариства або на момент отримання ним дозволу почати свою діяльність, а також при будь-якій зміні дозволеного капіталу;
- г) в тій мірі, в якій вони не випливають із закону, правила, якими визначаються кількість і порядок призначення членів органів, уповноважених здійснювати представництво товариства перед третіми особами, управління, керівництво, спостереження і контроль за його діяльністю, а також розподіл повноважень між цими органами;
- г) термін існування товариства, коли він не є невизначеним.

Якщо законодавство держави-члена передбачає, що товариство не може розпочати свою діяльність без отримання дозволу, воно також повинно передбачати положення про відповідальність за зобов'язаннями, які прийняті товариством або від імені товариства в період, що передує моменту видачі або відмови у видачі згаданого дозволу [15].

У статуті, в установчому акті або в окремому документі, який підлягає оприлюдненню в порядку, передбаченому законодавством кожної держави-члена відповідно до статті 3 Першої Директиви 68/151/ЕЕС [2],

повинні міститися, як мінімум, такі відомості:

- а) місце знаходження товариства;
- б) номінальна вартість підписаних акцій і, не рідше одного разу на рік, кількість цих акцій;
- в) кількість акцій, підписаних без вказівки їх номінальної вартості, коли національне законодавство дозволяє випуск подібних акцій;
- г) коли доречно, спеціальні умови, які обмежують поступку акцій;
- г) коли існують кілька категорій акцій: відомості, зазначені в пунктах «б», «в» і «г», щодо кожної з цих категорій і права, що надаються акціями кожної з них;
- д) форма акцій, іменна або на пред'явника, коли національне законодавство передбачає обидві ці форми, а також будь-яке положення про їх конверсії, якщо тільки порядок такої конверсії не встановлено законом;
- е) розмір підписного капіталу, сплаченого на момент заснування товариства або на момент отримання ним дозволу розпочати свою діяльність;
- е) номінальна вартість акцій або, за відсутності номінальної вартості, кількість акцій, випущених в якості еквівалента кожним вкладом іншому, ніж в грошовій формі, а також предмет таких внесків і ім'я осіб, які їх зробили;
- ж) відомості про фізичних, юридичних осіб або товариствах, які підписали або від імені яких були підписані статут або засновницький акт, або, якщо одночасно з цим не відбувається заснування товариства, то відомості про фізичних, юридичних осіб або товариства, які підписали або від імені яких було підписано проект статуту або установчого акта;
- з) сукупний розмір (принаймні, приблизний) всіх витрат, зроблених у зв'язку з заснуванням товариства і, коли доречно, до одержання ним дозволу почати свою діяльність, які покладаються на товариство або віднесені на його рахунок;
- и) будь-яка спеціальна перевага, що надається при заснування товариства або до одержання ним дозволу почати свою діяльність, будь-якій особі, яка брала участь у заснуванні товариства або в здійсненні дій, що ведуть до отримання такого дозволу [16].

Друга директива враховує можливість створення в державах-членах господарських товариств, які не визнаються як юридичної особи (наприклад, повні товариства у ФРН).

Закріплюючи систему твердого капіталу, Друга директива захищає як кредиторів, так і акціонерів товариства [14, с. 326].

Для заснування товариства або для отримання ним дозволу розпочати свою діяльність законодавства держав-членів вимагають підписки мінімального капіталу, який не може встановлюватися в розмірі нижче 25 тисяч євро [6, с. 99]. Оскільки положення статті 6 Другої директиви, що слідує з її тексту, є мінімальним стандартом, то держави-члени можуть встановлювати й більший розмір мінімального капіталу. Статутний капітал є «зв'язаним» капіталом, то ж не може розподілятися між акціонерами. Виплати останнім здійснюються за рахунок коштів, що перевищують розмір статутного капіталу. Він, крім того, є «ризиковим» капіталом: збитки, що несе компанія, зменшують, перш за все, її статутний капітал, а тільки потім відбиваються на її позиковому капіталі. Відповідно при банкрутстві товариства вимоги осіб, що надали йому позиковий капітал (вимоги банків по кредитах), мають пріоритет перед вимогами осіб, що надали товариству власний капітал (вимоги засновників і учасників) [4, с. 134].

Директива містить вимоги, покликані гарантувати реальне внесення статутного капіталу при заснування товариства. При створенні товариства всі його акції мають бути розміщені серед засновників. Крім того, не менш як 25 відсотків капіталу має бути сплачено засновниками [15]. Директива встановлює вимогу до майна, що вноситься на сплату акцій. Таке майно підлягає грошовій оцінці. Не припустимо оплачувати капітал послугами, оскільки вартість послуги важко визначити. Не грошові внески мають бути придатними до обігу в сфері діяльності конкретної компанії [5, с. 47].

Директива проводить різницю між грошовими та майновими внесками, до останніх висуваються жорсткі вимоги. По-перше, відомості про сплату акцій негрошовими внесками мають бути опублікованими відповідно до правил Першої Директиви про гласність. По-друге, такі внески підлягають грошовій оцінці незалежним експертом, звіт якого публікується згідно правил Першої директиви. По-третє, негрошові внески, що вносяться на оплату акцій, які розміщуються при заснуванні товариства, мають бути внесені протягом п'яти років з моменту створення акціонерного товариства [16].

З початку створення Європейських Співтовариств регулювання створення та діяльності компаній однієї особи в корпоративному праві держав-членів ЄС було дуже різним. По-різному вирішувалося питання, чи може товариство бути створеним однією особою, та питання стосовно того, що відбувається, якщо в товаристві, що створене кількома особами, залишається один учасник.

Ситуацію було змінено у 1989 році з прийняттям Директиви Ради 89/667/ЄЕС про товариства з обмеженою відповідальністю з одним учасником [17]. Дана директива є Дванадцятю корпоративною директивою,

вона зобов'язала всі держави-члени передбачити в національному законодавстві таку правову конструкцію, як товариство з обмеженою відповідальністю, що має одного учасника. Дванадцята директива була повністю змінена у 2009 році новою Директивою 2009/102/ЄС [18]. В Необхідність прийняття законодавчого акту в даній сфері, в цілому, була викликана тим, що ряд країн-членів ЄС на той час вже дозволили створення ТОВ однією особою, що призвело до суттєвих відмінностей в праві держав-членів. Отже, було вирішено, що створення товариств з обмеженою відповідальністю має бути дозволеним в усіх державах ЄС. В якості аргументів зазначалося, що ТОВ однієї особи є привабливим перш за все для дрібних підприємців, оскільки дає їм можливість вести власні справи без залучення інших учасників, але з обмеженням відповідальності. Проте, як зазначається в абз. 5 преамбули директиви, держава-член зберігає право у виняткових випадках покладати на такого підприємця відповідальність за борги товариства [17].

Дванадцята директива розповсюджується на товариства є обмеженою відповідальністю. Однак якщо держава-член дозволяє акціонерні товариства однієї особи, то вона зобов'язана застосовувати правила директиви й до таких товариств (ст. 6).

За змістом директива є достатньо короткою. Вона встановлює, що товариство може бути створено однією особою чи може мати одного єдиного учасника в результаті переходу всіх часток до однієї особи. Внаслідок цього держави-члени повинні дозволити створення ТОВ однією особою, а норми національного права, що передбачають ліквідацію товариства у випадку об'єднання всіх часток участі в руках однієї особи, мають бути скасовані [14, с. 331]. В якості виключень директива дозволила не вводити товариство з одним учасником тим державам-членам, де вже існує організаційно-правова форма, що дозволяє індивідуальному підприємцю брати участь в обороті з обмеженням відповідальності [18].

Також директива передбачає, що якщо в товаристві залишився один учасник, то сам факт цього й особисті дані єдиного учасника підлягають реєстрації [17]. Єдиний учасник здійснює повноваження зборів учасників; рішення, що він приймає, підлягають, при цьому, письмовому оформленню. Те ж саме стосується й договорів, що укладаються між єдиним учасником і товариством, що він представляє, якщо мова йде не про поточні угоди, укладені в нормальних умовах. Дані правила мають на меті попередження безконтрольного розпорядження майном товариства на шкоду кредиторам [9, с. 182-183].

В Дванадцятій директиві європейський законодавець обмежився вказівкою, що держави-члени можуть встановлювати спеціальні приписи чи санкції у випадках, коли фізична особа є єдиним учасником кількох товариств чи товариство однієї особи або інша юридична особа являється єдиним учасником іншого товариства.

Таким чином, для того, щоб створити компанію, в праві Європейського Союзу існує мінімальний набір загальних вимог та зобов'язань, яких мають дотримуватися і виконувати засновники юридичних осіб.

На сьогоднішній день корпоративні директиви ЄС, якими регулюється створення компаній в межах Європейського Союзу, є рамковими документами й по певних положеннях встановлюють мінімальні вимоги і стандарти щодо регулювання даної сфери. Це дозволяє державам-членам достатньо широко пристосовувати положення до власного законодавства.

1. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the functioning of the European Union. - Brussels, 15 April 2008.
2. Directive 2009/101/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and third parties, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 48 of the Treaty, with a view to making such safeguards equivalent // OJ L 258. - 2009. - p. 11-19.
3. First Council Directive 68/151/EEC of 9 March 1968 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 58 of the Treaty, with a view to making such safeguards equivalent throughout the Community // OJ L 65. - 1968. - p. 8-12.
4. Дубовицкая Е.А. Европейское корпоративное право. 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Wolters Kluwer Russia, 2008. - 261 с.
5. Корпоративне право ЄС: Навч. посібн. / Т.В. Шашихіна, О.М. Бірюков, А.Г. Бобкова, О.С. Янкова. - К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2004. - 169 с.
6. Право Європейського Союзу. Особлива частина: Навч. посібн. / За ред. М.Р. Аракеяна, О.К. Вишнякова. - К.:

Істина, 2010. - 528 с.

7. Nicholas Bourne. Bourne on Company Law / Nicholas Bourne. - 6th ed. - New York: Routledge, 2013. - 424 p.
8. Judgment of the Court (Sixth Chamber) of 13 November 1990. - Marleasing SA v La Comercial Internacional de Alimentacion SA. - Reference for a preliminary ruling: Juzgado de Primera Instancia e Instruccion no 1 de Oviedo - Spain. - Directive 68/151/CEE - Article 11 - Consistent interpretation of national law. - Case C-106/89 // European Court reports. - 1990. - Page I-04135.
9. Право Європейського Союзу: підручн. / за ред. О.К. Вишнякова. - Одеса: Фенікс, 2013. - 883 с.
10. Quinten R. Kroes. E-Business Law of the European Union // Kluwer Law International, 2010. - 429 p.
11. Directive 2012/17/EU amending Council Directive 89/666/EEC and Directives 2005/56/EC and 2009/101/EC of the European Parliament and of the Council as regards the interconnection of central, commercial and companies registers // OJ L 156.- 2012. - p. 1-10.
12. Competitiveness Council, Brussels, 25-26 May 2010 - Consumer and Research, Innovation and Science points. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-10-212_en.pdf

13. Eleventh Council Directive 89/666/EEC of 21 December 1989 concerning disclosure requirements in respect of branches opened in a Member State by certain types of company governed by the law of another State // OJ L 395. - 1989. - p. 36-39.
14. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. В.І. Муравйова. - К.: Юрінком Інтер, 2011. - 704 с.
15. Directive 2012/30/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 54 of the Treaty on the Functioning of the European Union, in respect of the formation of public limited liability companies and the maintenance and alteration of their capital, with a view to making such safeguards equivalent // OJ L 315. - 2012. - p. 74-97.
16. Second Council Directive 77/91/EEC of 13 December 1976 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 58 of the Treaty, in respect of the formation of public limited liability companies and the maintenance and alteration of their capital, with a view to making such safeguards equivalent // OJ L 26. - 1977. - p. 1-13.
17. Twelfth Council Company Law Directive 89/667/EEC of 21 December 1989 on single-member private limited-liability companies // OJ L 395. - 1989. - p. 40-42.
18. Directive 2009/102/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 in the area of company law on single-member private limited liability companies // OJ L 258. - 2009. - p. 20-25.

Summary

In this article describes the process of creating the companies under the law of the European Union. It turns the main EU legislation which govern the matter. The aim of this article is to explore the First Directive on transparency, the Second Directive on capital, the Eleventh Directive concerning disclosure requirements in respect of branches opened in a Member State and the Twelfth Directive on single-member companies.

First Directive establishes a minimum set of documents and information about the companies that are disclosed and published at registration. Directive concerns the problem of the nullity of companies. It establishes an exhaustive list of possible reasons and hard procedure for recognition of the nullity. Second Directive regulates the creation of public limited liability companies within the EU. The formation of such companies require a minimum share capital to ensure minimum equivalent protection for both shareholders and creditors. There is also the minimum requirements for the content of documents of such type of company. Regulation of disclosure requirements in respect of branches opened in a Member State by certain types of company governed by the law of another State is contained in the Eleventh corporate Directive. With the adoption of Twelfth corporate directives in the European Union have been harmonized the regulation of creation and activity of the single-member private limited liability companies.